

I. Wstęp

Niniejszy Program Wsparcia Rodziny w Gminie Radoszyce na lata 2025 – 2027, zwany dalej Programem powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgodnie z art. 176 pkt. 1.

Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Radoszyce w latach poprzednich.

Program Wsparcia Rodziny w Gminie Radoszyce na lata 2025-2027 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. Stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zakłada on kontynuację działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną oraz wprowadzanie nowych form pomocy rodzinie w zależności od potrzeb.

Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania. W pierwszym z nich kładzie się nacisk na wsparcie rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, w drugim natomiast na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania dziecka przez rodziców.

W związku z powyższym niezwykle ważne jest otoczenie rodziny należyłą uwagą i troską.

Podmiotem realizującym zadania ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej na poziomie Miasta i Gminy Radoszyce jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach.

II. Podstawa prawna Programu

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U Nr 78, poz.483);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. u. z 2024 r.poz.177);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2024 r., poz.424);

- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 560 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz.U. 2024 poz. 1576);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz.U. 2024 poz. 323);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2023 poz. 1993).

III. Charakterystyka Gminy Radoszyce

Gmina Radoszyce to gmina miejsko – wiejska, wchodząca w skład powiatu koneckiego i granicząca z sześcioma gminami: Ruda Maleniecka, Końskie, Smyków, Mniów, Łopuszno, Słupia Konecka. W skład gminy Radoszyce wchodzi 35 sołectw. Miasto Radoszyce stanowią ośrodek mieszkaniowy, usługowy i administracyjny o znaczeniu lokalnym.

Powierzchnia gminy wynosi 14 671 ha, w tym: użytki rolne to 8 291 ha, lasy i grunty leśne 5 581 ha, rozlewiska wodne 95 ha i pozostałe grunty 704 ha.

Według stanu na 31 grudnia 2024 roku, liczba ludności gminy Radoszyce wyniosła 8 416 osób, z czego 49,87 % stanowiły kobiety, a 50,13 % mężczyźni.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2021-2024 oraz poszczególne liczby urodzeń i zgonów w w/w latach. Z danych wynika, że liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje.

Tabela 1. Liczba ludności jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2021-2024

Stan na dzień :	Liczba ludności w Gminie	Liczba urodzeń :	Liczba zgonów:
31.12.2021	8728	58	112
31.12.2022	8624	64	126

31.12.2023	8542	56	114
31.12.2024	8416	53	98

Źródło: dane Urząd Miasta i Gminy Radoszyce - ewidencja ludności

Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności w poszczególnych latach według płci.

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych latach według płci.

Ludność-struktura według płci stan na dzień 31 grudnia				
Liczba ludności (pobyt stały i czasowy)	2021	2022	2023	2024
Ogółem z tego:	8728	8624	8542	8416
kobiety	4344	4294	4262	4197
mężczyźni	4384	4330	4280	4219

Źródło: dane Urząd Miasta i Gminy Radoszyce - ewidencja ludności

Analizując powyższe dane można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowili mężczyźni. Społeczeństwo gminy Radoszyce starzeje się, spada populacja osób w wieku produkcyjnym. Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów, co świadczy o ujemnym przyroście naturalnym.

IV. Diagnoza środowiska lokalnego - sytuacja rodzin korzystających z pomocy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radoszycach

Pomoc społeczna wg ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej stanowi instytucję polityki społecznej mającej na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych

Tabela 3. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną, w latach 2021-2024

Rok	Pomoc we wszystkich formach		W tym: pomoc finansowa	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2021	371	766	258	478
2022	355	761	241	418
2023	330	691	233	382

2024	287	587	203	349
-------------	-----	-----	-----	-----

Źródło: Sprawozdania roczne MGOPS w Radoszycach

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Radoszycach w okresie od stycznia 2021 r. do grudnia 2024 r. udzielono wsparcia rodzinom w związku z następującymi problemami:

Tabela 4. Najczęstsze powody przyznawania pomocy w latach 2021 - 2024

Występujący problem w rodzinie	Liczba środowisk na dzień			
	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024
Ubóstwo	8	8	11	8
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	4	3	4	4
Bezrobocie	68	60	54	49
Niepełnosprawność	85	78	70	67
Długotrwałej lub ciężkiej choroby	121	106	114	99
Przemocy domowej	0	0	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	48	49	38	33
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych	29	24	24	15
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy	0	14	2	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego Narkomania	1	2	3	3
Alkoholizm	0	0	2	2
Zdarzenie losowe	7	11	7	6
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdania roczne MGOPS w Radoszycach

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich czterech lat najczęstszymi powodami przyznania pomocy była: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie.

W wielu przypadkach powodów przyznawania pomocy jest więcej niż jeden. Różnorodność powodów przyznawania pomocy jest duża co świadczy o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dzieci i rodzin.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021 – 2024

Rok realizacji pracy	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin objętych wsparciem	9	6	7	10
Ilość osób w rodzinach objętych wsparciem	31	19	27	37
Ilość dzieci w rodzinach objętych wsparciem	18	9	13	18

Źródło: Sprawozdania roczne MGOPS w Radoszycach

Dodatkową formą wsparcia proponowaną przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest objęciem ich pomocą asystenta rodziny.

Zatrudnienie asystenta rodziny jest zadaniem ustawowym gminy. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodziny służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzicami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego.

Analizując występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta problemy zauważalny jest fakt, iż problem niewydolności opiekuńczo – wychowawczej oraz uzależnienia i przemocy w większości był podstawą do podjęcia współpracy. W wielu rodzinach problemy te łączyły się ze sobą.

W sytuacjach wyjątkowych po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie w tym asystenta oraz z uwagi na dobro dzieci i konieczność zapewnienia im niezwłocznej opieki, Miasto i Gmina Radoszyce współfinansuje pobyt dzieci z terenu Miasta i Gminy w pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Tabela 6. Liczba dzieci, przebywających w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2024.

	2021	2022	2023	2024
Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	7	8	11	12
Liczba dzieci umieszczonych w danym roku	1	3	3	2

Źródło: Sprawozdania roczne MGOPS w Radoszycach

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, każda Gmina zobowiązana jest do współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

V. Analiza SWOT

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania

obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację w Gminie Radoszyce. W omawianej analizie wyróżnia się etapy: identyfikację i analizę mocnych i słabych stron oraz identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Wsparcie Rodzin na terenie Gminy Radoszyce	
Mocne strony	Słabe strony
1.Realizowanie programów, projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.	1.Niski przyrost naturalny.
2. Analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie.	2. Przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dziecka na instytucje.
3.Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych.	3. Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
4.Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodzin (pracownicy socjalni, asystent rodziny)	4. Niechęć do korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego.
5. Współpraca instytucji działających na rzecz rodzin, w tym rodzin z dziećmi (MGOPS, placówki oświatowe, Policja, służba zdrowia, kuratorzy)	5. Niechęć osób i rodzin do udziału w różnego rodzaju działaniach wspierających tj. szkole dla rodziców, program korekcyjno-edukacyjny.
6.Aktywna działalność GKRPA w Radoszycach w działaniach edukacyjnych i profilaktycznych na terenie Gminy Radoszyce	6. Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela.
7.Działania Zespołu Interdyscyplinarnego (zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar	7. Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów.

przemocy w rodzinie, realizacja procedury „Niebieskie Karty”, współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie) 8.Realizacja przez MGOPS Programu Karta Dużej Rodziny 9.Uczestnictwo Gminy/MGOPS’u w realizacji Programu dożywiania „Posilek w szkole i w domu” 10.Realizacja przez MGOPS Specjalistycznych Usług Opiekuńczych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi 11.Uczestnictwo Gminy/MGOPS’u w Programie „Opieka wytchnieniowa” i „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” 12.Analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci. 13. Funkcjonowanie na terenie Gminy placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (Świetlice Środowiskowe). 14. Opracowana Strategia Problemów Społecznych.	
---	--

Szanse	Zagrożenia
1. Przydzielenie asystenta dla rodziny celem wsparcia i pomocy dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. 2. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę.	1. Zanik więzi i tradycji rodzinnych. 2. Nieradzenie sobie z wychowywaniem dzieci przez rodziców biologicznych. 3. Narastający problem uzależnień: alkohol, środki odurzające, narkotyki, gry komputerowe, telefon. 4. Powielanie zachowań patologicznych przez dzieci z rodziny, w których takie zachowania występują.

Źródło: opracowanie własne

VI. Cele i zadania Programu

Głównym celem Programu jest wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- 1) Analiza i diagnoza skali potrzeb i problemów rodzin.

Zadania:

- monitorowanie i systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą tut. ops.

- 2) Wsparcie rodzin w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych – budowanie bezpieczeństwa socjalnego.

Zadanie:

- zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej (zasiłki celowe, okresowe, stałe, stypendia szkolne)
- finansowanie dzieciom dożywiania w szkołach,
- organizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- pomoc kobietom w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych (realizacja zgodnie z ustawą „Za życiem”),
- zabezpieczenie środków w budżecie na finansowanie pobytu dzieci w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo - wychowawczej, itp.

- 3) Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania:

- praca socjalna,
- współpraca z asystentem rodziny,
- umożliwienie dostępu do zajęć w Świetlicach Środowiskowych

- 4) Podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w rodzinach zagrożonych kryzysem, przemocą i uzależnieniami. Zapobieganie sytuacją zagrażającym zdrowiu i życiu dzieci.

Zadania:

- współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną,
- pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami,
- pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.
- zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny.
- tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym

- 5) Usprawnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin.

Zadania:

- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników pomagających rodzinie,
- wzmocnienie współpracy pracowników socjalnych i asystenta rodziny z innymi specjalistami działającymi na rzecz rodziny,
- aktywizacja społeczności lokalnej poprzez wsparcie i promocję inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny.

- 6) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin mających trudności w podstawowym wypełnianiu ról rodziców/opiekunów.

Zadania:

- prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową,

- 7) Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej.

Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z terenu Miasta i Gminy Radoszyce. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych

umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

VII. Adresaci Programu

Adresatami Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Radoszyce na lata 2025-2027 są rodziny oraz ich członkowie zamieszkujące na terenie Miasta i Gminy Radoszyce w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest do rodziców, dzieci, opiekunów faktycznych i prawnych, a także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć: wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania, wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem, poprawie sytuacji dziecka w środowisku, zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku, zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

VIII. Realizatorzy Programu

Program realizuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach przy udziale:

1. Urzędu Miasta i Gminy Radoszyce;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Radoszycach;
3. Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
4. Placówek oświatowych z terenu Gminy Radoszyce;
5. Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Radoszycach ;
6. Organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych;

7. Posterunku Policji w Radoszycach;
8. Kuratorów Sądowych;
9. Sądów - Wydziały: Karny, Rodzinny i Nieletnich;
10. Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Końskich;
11. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich;
12. Poradni leczenia uzależnień.

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka. Program przewiduje stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

X. Źródło finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 w Gminie Radoszyce są środki: gminy, oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programu w formie: dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów: wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

XI. Monitoring i ewaluacja Programu

Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach.

Program ma charakter otwarty. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb i istotnych zmian ustalonych przez podmioty zajmujące się problemami rodzin.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programu.

Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radoszycach w terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiał będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

XII. Zakończenie

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków do prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Miasta i Gminy Radoszyce oraz poprawy stylu i jakości życia. Wsparcie rodzin ma charakter profilaktyczny, natomiast rodziną będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tego typu działania zwiększają szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystaniu własnych potencjałów.